

NAZWA INWESTYCJI:	Projekt instalacji wentylacji mechanicznej z nagrzewnicą ciepła w pomieszczeniach wystawienniczych i sali projekcyjnej oraz projekt sufitu podwieszanego w sali wystawienniczej na II piętrze.	
INWESTOR:	Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska Gmina Miasta Gdańsk ul. Żaglowa 11, 80-560 Gdańsk	
TEREN OBJĘTY INWESTYCJĄ:	Budynek Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia” ul. Jaskółcza 1 80-767 Gdańsk dz. nr 212/1 obręb 0100 Jedn. ewidencyjna 226101_1	
STADIUM:	KWERENDA	
BRANŻA:	ARCHITEKTURA	
OPRACOWAŁY:	mgr inż. arch. Magdalena Szymańska nr upr. 159/POOKK/IV/2016	
	mgr inż. arch. Klaudia Filipiak nr upr. 07/POOKK/IV/2014	

Gdańsk, czerwiec 2022 r.

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA:

1. Przedmiot inwestycji.
2. Cel opracowania.
3. Zarys historyczny.
4. Forma architektoniczna budynku.
5. Stan istniejący.
6. Wnioski z przeprowadzonej kwerendy.
7. Dokumentacja fotograficzna.

1. Przedmiot inwestycji.

1.1. Nazwa inwestycji:

Projekt instalacji wentylacji mechanicznej z nagrzewnicą ciepła w pomieszczeniach wystawienniczych i sali projekcyjnej oraz projekt sufitu podwieszanego w sali wystawienniczej na II piętrze.

1.2. Adres inwestycji

*Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia”
Budynek dawnej łaźni miejskiej
ul. Jaskółcza 1
80-767 Gdańsk
dz. nr 212/1 obręb 0100
Jedn. ewidencyjna 226101_1*

1.3. Zlecniodawca inwestycji

*Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska
Gmina Miasta Gdańsk
ul. Żaglowa 11, 80-560 Gdańsk*

1.4. Podstawa opracowania

- dokumentacja archiwalna,
- biała karta obiektu,
- „Łaźnia. Architektura, sztuka i historia.” pod redakcją Pawła Leszkowicza.

2. Cel opracowania

Niniejsza kwerenda została opracowana w związku z opracowywaniem aktualizacji projektu budowlanego instalacji wentylacji mechanicznej z nagrzewnicą ciepła w pomieszczeniach wystawienniczych i sali projekcyjnej oraz sufitu podwieszanego w sali wystawienniczej na II piętrze.

3. Zarys historyczny

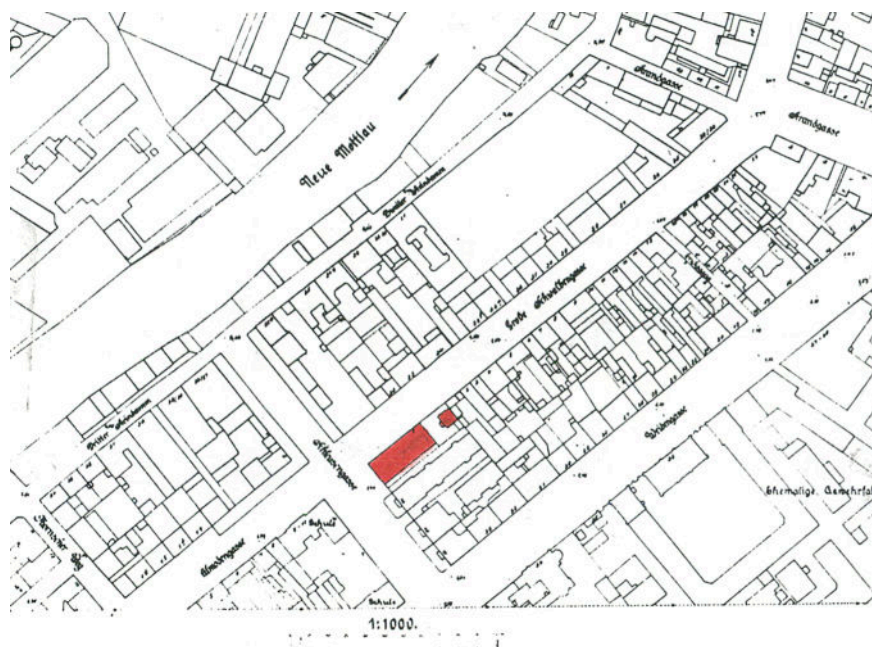
Największy rozkwit Gdańska przypadł na koniec lat dziewięćdziesiątych XIX wieku i pierwszą dekadę XX wieku. W pierwszych latach XX wieku problem higieny w gęsto zaludnionych uboższych dzielnicach miasta stał się przedmiotem zainteresowania Rady Miejskiej. Zdawano sobie również sprawę z wagi problemu jakim była kwestia zdrowia dzieci i młodzieży szkolnej. Rozwiązaniem miało być wznoszenie budynków wielofunkcyjnych, towarzyszących kompleksom szkolnym. W budynku takim znajdować się miała sala gimnastyczna oraz zespół łaźni, z których przed południem korzystali uczniowie, a w godzinach po południowych okoliczni mieszkańcy.

Decyzję o budowie łaźni na Dolnym Mieście oraz w Nowym Porcie podjęto w 1905 roku. Łaźnia na Dolnym Mieście przy ul. Jaskółczej 1, miała służyć uczniom szkoły położonej przy zbiegu ulic Śluza i Jałmużniczej 9/11. Oba zbliżone do siebie projekty powstały w biurze architekta miejskiego.

Budynek łaźni w Dolnym Mieście został wzniesiony na narożnej parceli, na rzucie silnie wydłużonego prostokąta ustawionego dłuższym bokiem do Jaskółczej, a krótszą, szczytową ścianą do ulicy Śluza. Od północy jako budowlę towarzyszącą Łaźni wzniesiono dodatkowo niewielki parterowy dom przeznaczony na mieszkanie palacza.

Rys. 1. Lokalizacja budynku na planie Gdańska. (źródło – Biała Karta)

Rys. 2. Lokalizacja budynku na planie Dolnego Miasta. (źródło – Biała Karta)

Zdj. 1. Lokalizacja budynku współcześnie (źródło – mapa.gdansk.gda.pl)

Łaźnia szkolna zlokalizowana była w przyziemiu budynku, w jego południowej części. Posiadała odrębne wejście w skrajnej osi elewacji południowo-wschodniej budynku ze znajdującą się na 2-gim piętrze salą gimnastyczną. Wejścia do łaźni publicznej zlokalizowane były w szczytowej ścianie północnej. Odrębne drzwi prowadziły do dwóch niezależnych klatek schodowych – dla kobiet oraz dla mężczyzn, łaźnia publiczna zajmowała poziom całego pierwszego piętra.

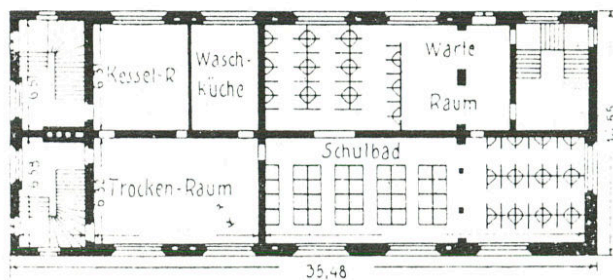

Abb. 141. Wannen- und Braufebad Niederstadt. Erdgeschoß.

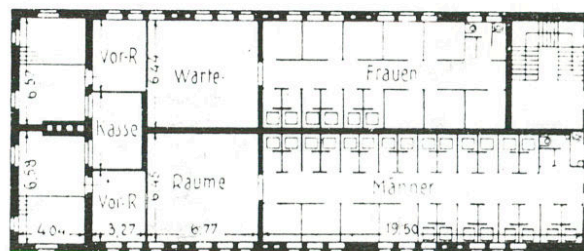

Abb. 142. Wannen- und Braufebad Niederstadt. I. Obergeschoß.

Rys. 3. Rzut parteru (łaźnia uczniów) oraz I piętra (łaźnia ogólnodostępna męska i damska).
(źródło – Danzig und seine Bauten)

Po wojnie Łaźnia nie straciła na znaczeniu i nadal cieszyła się dużą popularnością, służyła już jedynie jako łaźnia publiczna, w latach 60-tych XIX wieku przeszła remont. W 1987 roku Łaźnia została zamknięta ze względu na zły stan techniczny i przeznaczona do generalnego remontu, z powodu braku środków remont przerwano, a w budynek zamknięto.

W 1992 roku w częściowo zdewastowanym budynku rozpoczęły się pierwsze działania artystyczne zainicjowane przez Galerię Wyspa. W 1998 roku otwarto Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia. Budynek łaźni utracił wiele elementów dawnego układu przestrzennego i niemal całe wyposażenie. Zachował jednak prawie nienaruszoną bryłę.

4. Forma architektoniczna budynku

Budynek wzniesiony z cegły, elewacje licowane czerwoną licówką o układzie krzyżowym. Ściany działowe murowane z cegły. Ceglany budynek został wzniesiony w stylu neoromańskim, ma bardzo zróżnicowaną bryłę, aczkolwiek wpisaną precyzyjnie w rzut prostokąta. W bryle budowli wyróżniona została sala gimnastyczna, oświetlona wysokimi oknami i przekryta własnym czterospadowym dachem. Elewację południową zwieńczył trójkątny szczyt. Budynek zyskał bardzo staranne opracowanie detalu elewacji. Oprócz okładziny z ciemno palonej cegły wprowadzono detale z ciemnozielonych glazurowanych kształtek i płytek terakotowych z ornamentálním fryzem odciskany w formie. Półkoliste okna parteru ujęte w głębokie rozglifienia, każdą archiwoltę podkreśla wąski glazurowany profil, a jej nasadę fryz terakotowy. Wszystkie elewacje zwieńczył arkadowy fryz koronujący. Architekt ze szczególną uwagą opracował dekoracje półszczytów wieńczących boczne osie klatek schodowych od północy.

Zdj. 2. Budynek Łaźni ok. 1996 roku. (źródło – Biała Karta).

Zdj. 3. Budynek CSW Łaźnia w 2013 roku przed rozpoczęciem prac remontowych. (źródło – gdansk.gedanopedia.pl)

Zdj. 4. Budynek Łaźni po zakończeniu prac remontowych. (źródło – gdansk.gedanopedia.pl)

Układ konstrukcyjny budynku poprzeczny z trzema ścianami nośnymi wzdłuż dłuższej osi budynku. Nad przyziemiem, piwnicą i pierwszą kondygnacją stropy ceramiczne. Nad II kondygnacją pierwotnie strop drewniany, prawdopodobnie pod koniec lat 90-tych XX wieku rozpoczęto wzmacnianie stropu za pomocą częściowej wymiany drewnianych belek stalowych na belki stalowe. Jeszcze w 2003 roku część belek drewnianych była zachowana (na podstawie projektu archiwalnego), jednak prawdopodobnie w 2004 roku nad dawną salą gimnastyczną została wykonana płyta żelbetowa na belkach stalowych, a pozostałe belki drewniane zostały usunięte. Pod płytą stropową widoczne są ściągi drewniane stanowiące element konstrukcji dachu. Więźba dachowa o konstrukcji płatwiowo-zastrzałowej, dach kryty dachówką zakładkową. Schody wewnętrzne żelbetowe, zachowane kute balustrady.

Wnętrze w trakcie remontu kapitalnego, wskutek adaptacji do nowych potrzeb zatraciło swój charakter wynikający z pierwotnej funkcji. Usunięto ścianki działowe boksów kąpielowych, skuto również zniszczoną glazurę w pomieszczeniach łazien publicznej.

Zdj. 5. Sala na II piętrze zdjęcie archiwalne. (źródło – biała karta).

5. Stan istniejący

Obecnie obiekt funkcjonuje jako Centrum Sztuki Współczesnej, główne wejście zostało zlokalizowane od strony południowej. Na parterze zlokalizowane są pomieszczenia biurowe, sale zajęć, pomieszczenia techniczne oraz magazynowe. Na I piętrze mieszczą się sale wystawowe, sala projekcyjna, a także pomieszczenia biurowe i higieniczno-sanitarne. II piętro prawie w całości zajmuje dawna sala gimnastyczna pełniąca obecnie funkcję sali wystawowej, znajdują się tutaj również pomieszczenia administracyjne. Na poddaszu od strony północnej zlokalizowana jest kotłownia, zaś od strony południowej mieszczą się pomieszczenia biurowe, z których zapewnione jest wejście na strych. Ogólny stan techniczny budynku jest dobry.

Po 2000 roku budynek był poddawany licznym pracom remontowym oraz przebudowom.

Zakres prac obejmował m.in.:

- renowację elewacji,
- wymianę stolarki okiennej i drzwiowej,
- renowację ścian oraz posadzek
- wzmocnienie konstrukcji więźby dachowej,
- wzmocnienie poszczególnych elementów stropu nad II piętrem, a następnie wykonanie płyty żelbetowej zastępującej strop drewniany,
- wykonanie lekkiego sufitu podwieszanego w sali na II piętrze w celu zabezpieczenia przeciwpożarowego stropu,

- wykonanie instalacji wentylacji mechanicznej.

Pod koniec 2019 roku w budynku nastąpiło oderwanie się płaszczyzny sufitu podwieszanego, wykonanego kilka lat wcześniej, od stropu nad II piętrem. Sufit wykonany z płyt gipsowo-kartonowych na ruszcie stalowym pełnił funkcję zabezpieczenia przeciwpożarowego istniejącego stropu. Sufit podwieszany uległ samoczynnemu oderwaniu pod wpływem działania ciężaru własnego, na skutek nieprawidłowego zakotwienia konstrukcji sufitu podwieszanego do stropu zespolonego. W wyniku awarii uszkodzone zostały również elementy instalacji wentylacji mechanicznej. Obecnie wentylacja mechaniczna w budynku nie działa prawidłowo, a strop na II piętrze pozostaje niezabezpieczony.

Zdj. 6. Strop na salą wystawową na II piętrze budynku, stan na maj 2022 r. (źródło – dokumentacja własna)

6. Wnioski z przeprowadzonej kwerendy

Budynek z zewnątrz w znacznej mierze zachował swój pierwotny charakter. W środku w wyniku licznych remontów, przebudowy oraz ze względu na zmianę swojej pierwotnej funkcji został całkowicie przebudowany z zachowaniem jedynie układu konstrukcyjnego oraz układu klatek schodowych.

Drewniany strop nad II kondygnacją budynku został zastąpiony po 2003 roku płytą żelbetową na belkach stalowych. Drewniana konstrukcja dachu jest w znacznej mierze wymieniona, na przestrzeni lat była wielokrotnie wzmocniana oraz zabezpieczana, jej stan został oceniony jako dobry, nie stwierdzono zawilgocenia, ani korozji biologicznej. Strop zespolony nie wykazuje oznak nadmiernego zużycia.

W celu zabezpieczenia konstrukcji stropu oraz elementów konstrukcji dachu (ściagi drewniane) zgodnie z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej niezbędne jest odtworzenie sufitu podwieszanego w sali wystawowej na II piętrze.

Opracowała
mgr inż. arch. Magdalena Szymańska

7. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA BUDYNKU – STAN NA MAJ 2022

Zdj. 1. Elewacja północna oraz zachodnia (skrzyżowania ul. Śluza i Jaskółczej).

Zdj. 2. Elewacja południowa.

Zdj. 3. Elewacja północna (od ul. Jaskółczej)

Zdj. 4. Elewacja wschodnia (od strony podwórka i dawnego domu palacza).

Zdj. 5. Sala projekcyjna na I piętrze.

Zdj. 6. Pomieszczenie techniczne na I piętrze.

Zdj. 7. Sala wystawowa na I piętrze.

Zdj. 8. Sala wystawowa na I piętrze.

Zdj. 9 Sala wystawowa na II piętrze.

Zdj. 10. Strop nad salą wystawową na II piętrze.